

Åbo 30.9.2013

Nr 180/37/2013
Hänvisning UKM/47/040/2012

Till Undervisnings- och kulturministeriet
Helsingfors

Ärende begäran om utlåtande: "Expertis i framkanten. Högskolornas nya specialiseringsutbildning"

Kort sammanfattning av Åbo Akademis utlåtande

- Att ÅA förhåller sig positivt till arbetsgruppens förslag om att vidareutveckla specialiseringsutbildningar som erbjuds av universitet och yrkeshögskolor
- Att detta sker i samråd och avtalsbaserat med arbetsmarknaden
- Att dessa utbildningar registreras
- Att omfattningen definieras endast som minimi 30 sp
- Att dessa utbildningar utgör en del av den nya finansieringsmodellen
- Att ÅA noterar att detta kan medföra ojämlikhet vad gäller reella möjligheter att specialisera sig
- Att initiativet har goda förutsättningar att främja professionell utveckling och sakkunskap som gynnar individen och arbetsgivaren
- Att initiativet främjar universitetens lagstadgade uppgift om samverkan med samhället

Högskolornas nya specialiseringsutbildningar

Åbo Akademi (nedan ÅA) har tagit del av undervisningsministeriets rapport om högskolornas möjligheter att ordna specialiseringsutbildningar som skulle ersätta specialiseringsutbildningar universiteten ordnar. Dessa utbildningar skulle utgöra en ny utbildningsform vid sidan av examensinriktad utbildning och fortbildning. Arbetsgruppens viktigaste förslag kan sammanfattas enligt följande:

- Specialiseringsutbildningarna bör knytas till arbetslivet, utgå från de behov som finns på arbetsmarknaden och bygga på högskolornas forsknings- och utvecklingskompetens samt profilering
- riktar sig primärt till personer i arbetslivet som avlagt högskoleexamen i syfte att främja professionell utveckling och sakkunskap
- utbildningen omfattar minst 30 sp och kan endast ges av yrkeshögskolor och universitet
- inte konkurrera med utbildningar på fria marknaden
- finansieras främst av arbetsgivare och deltagaren i utbildningen
- vara avtalsbaserat med företrädare för arbetsliv, näringsliv och högskolor där det avtalas om målsättning och målgrupp

- uppgöres ett nationellt register över avtalen om specialiseringsutbildning
- att fr.o.m. 1.1.2017 skulle beakta studiepoäng som avlagts inom specialiseringsutbildning i högskolornas finansieringsmodell.

ÅA förhåller sig positivt till möjligheten att anordna specialiseringsutbildningar med syfte att komplettera den nuvarande examensinrikade utbildningen. Universiteten kan på detta sätt konkret svara på sin lagstadgade uppgift att främja det livslånga lärandet och samverka med det övriga samhället genom att kunna erbjuda specialiseringsutbildningar som svarar arbetsmarknads- och individens behov av fördjupad kunskap efter avlagd högskoleexamen. Åbo Akademi ser det som viktigt att universiteten står i en aktiv dialog med det omringande samhället och dess behov av att tillsammans med universiteten skapa bättre förutsättningar att svara på det nya kunskapssamhällets utmaningar inom arbets- och näringsliv. ÅA framhåller vikten av att skapa klara ramar för dessa utbildningar inom ramen för universitetens utbildningsansvar där man samtidigt beaktar universitetens autonomi. ÅA ser positivt på att specialiseringsutbildningarna registreras på det nationella planet vilket på detta sätt tenderar att ge en viss status för avtalsbaserade specialiseringsutbildningar men att detta inte ännu skapar någon form av kvalitetskriterier för specialiseringsutbildningarna. ÅA betonar att dessa specialiseringsutbildningar mycket väl kunde grunda sig på samarbete mellan universiteten för att skapa nya kunskapsbaser. I många fall kan det vara ändamålsenligt, speciellt på svenskspråkigt håll, att universitet och yrkeshögskola anordnar gemensamma specialiseringsutbildningar där ansvaret definieras t.ex. per modul medan utbildningen kan bilda en gränsöverskridande helhet utgående från det specialiseringsbehov som finns i samhället.

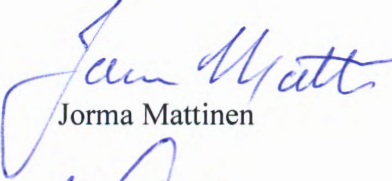
ÅA ser positivt på att universiteten kan fortsätta med de specialiseringsutbildningar som redan nu är framgångsrika och välfungerande. Därtill är det bra att förslaget sätter en minimigräns i antalet studiepoäng och att en övre gräns inte definieras. ÅA understöder att W(ork)B(ased)L(earning) och AHOT/APEL finns med som en integrerad del av specialiseringsutbildningarna. WBL och AHOT främjar för sin del kontakten mellan utbildning (universitet) och arbetsliv/näringsliv.

En av huvudprinciperna är att dessa utbildningar skall finansieras av arbetsgivarna och deltagarna. Hur denna fördelning av kostnaderna skall fördelas förblir oklart i arbetsgruppens förslag. Därtill finns det en risk att denna lösning föder ojämlikhet eftersom det finns olika reella möjligheter för arbetsgivare och deltagare att fördjupa sina kunskaper. I dagens läge kan t.ex. kommunala och statliga arbetsgivare vägra att stödja dylika utbildningar även om det klart skulle finnas behov för specialisering. De som vill specialisera sig kan således hamna i mycket olika situationer beroende av var de råkar jobba vilket är varken rättvist eller optimalt med tanke på samhällets behov. Därtill kan dessa utbildningar bli dyra eftersom de kan ordnas i enlighet med affärsmässiga principer. Ur universitetens synvinkel kan dessa utbildningar utgöra en ny källa att inbringa medel till kärnverksamheten. ÅA anser att det sannolikt är bra att det i början behövs offentliga medel för att köra igång nya specialiseringsutbildningar som ordnas till självkostnadspris.

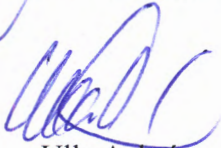
ÅA förhåller sig positivt till att dessa specialiseringsutbildningar kunde utgöra en del av den nya finansieringsmodellen för universitetet 1.1.2017. I den nuvarande modellen finns det inga finansiella incitament för att skapa och jobba för ett gränsöverskridande universitet i aktiv samverkan med samhället för att fylla universitetens tredje uppgift. ÅA ställer sig därför positivt till att de studiepoäng som avläggs inom specialiseringsutbildningen skulle inräknas i modellen. Detta skulle vara ett stakt incitament för att erbjuda specialiseringsutbildningar vid universitet

och yrkeshögskolor. Modellen borde ännu till denna del utvecklas så att spelreglerna skulle vara klara hur dessa studiepoäng beräknas i modellen. T.ex. bör klargöras huruvida dessa poäng beaktas vid specialiseringsutbildningar som körs enligt affärsmässiga principer eller till självkostnadspris och hur dessa poäng viktas i modellen.

Rector

Jorma Mattinen

Ulla Achren

Förvaltningsdirektör